

kommet i gang, må producenten fortsat holde sig løbende orienteret om udviklingen i den videnskabelige og tekniske viden på området.

Indtræder en produktskade som følge af, at oplysninger, som følger produktet, har gjort dette farligt, eller af, at der ikke medfølger tilstrækkelige oplysninger, foreligger der *instruktionsfejl*. Producenten er erstatningsansvarlig herfor, såfremt det kan bebrejdes ham, at han har givet urigtige eller vildledende, herunder mangelfulde, oplysninger. Er de afgivne oplysninger efter den viden og erfaring, som foreligger på afgivelsestidspunktet forkerte eller vildledende, vil producenten i almindelighed blive ansvarlig for en deraf følgende produktskade. Som eksempel på oplysninger, der kan føre til produktansvar, kan nævnes fejlagtig eller ufuldstændig brugsanvisning.

Når en defekt kun omfatter enkelte eksemplarer af et i øvrigt fejlfrit produkt, betegnes den som *fabrikationsfejl*. Farligheden kan skyldes fejl ved råvaren eller produktionsprocessen, herunder den efterfølgende kontrol. Ansvar for en defekt opstår i forbindelse med forarbejdningen bedømmes i praksis strengt, idet producenten som udgangspunkt antages at være ansvarlig, hvis blot en farlig egenskab kan skyldes fejl i produktionsprocessen. Begrundelsen for dette strenge ansvar synes at være, at virksomhederne må sørge for at tilrettelægge produktionen på en sådan måde, at den planlagte bearbejdning udføres korrekt, og at der ikke opstår fejl. Det er derfor som udgangspunkt uden betydning for producentens ansvar, om defekten ved produktet kan lokaliseres til en bestemt fejl i processen, eller om defekten hører til den gruppe af statistisk set uundgåelige afvigere, der er en følge af selv en veltilrettelagt produktionsproces. Skyldes defekten en fejl i et delprodukt, som ikke er fremstillet af den producent, som har fremstillet det færdige produkt, hæfter sidstnævnte producent efter gældende ret også for skader, som skyldes sådanne fejl. Producenten af det færdige produkt vil imidlertid som udgangspunkt have mulighed for at gennemføre regres mod producenten af delproduktet.

Skyldes fejlen derimod, at de anvendte råvarer ikke havde eller ikke kun havde de kendte og ønskede egenskaber, beror ansvarsbedømmelsen på, om afvigelsen skyldes en fejl fra producentens side. Det er klart, at producenten må sørge for omhyggeligt at kontrollere og undersøge de anvendte råvarer og om nødvendigt lade dem bearbejdes med henblik på at frasortere uønskede elementer. I enkelte tilfælde vil det ikke kunne bedømmes som fejl, at råvarer ikke er frasorterede,

men er indgået i produktionen af det færdige produkt. Dette er særligt klart, hvis defekten ved råvaren skyldes en udviklingsskade.

Ved *udviklingsskader* kan risikoen for skade ikke forudses på baggrund af den tilgængelige videnskabelige og tekniske viden, på det tidspunkt hvor produktet blev markedsført. Det er først gennem f.eks. omfattende brug eller ny forskning, det viser sig, at produktet har skadevoldende egenskaber. Udviklingsskader kan f.eks. forekomme inden for lægemiddelbranchen og den kemiske industri, og der antages efter gældende ret ikke at være ansvar herfor.

Også for så vidt angår *systemskader*, er der efter gældende ret ansvarsfrihed for producenten. Systemskader er skader, som skyldes en kendt, men uundgåelig risiko ved produktet. Som eksempler på sådanne produkter kan nævnes tobak og spiritus. En række produkter med systemfejl produceres endvidere, fordi de efter en helhedsvurdering er nyttige. Dette kan f.eks. gælde lægemidler, hvor bivirkninger ikke er ualmindelige.

Som anført beror ansvaret for produktskader efter gældende ret på en culpabedømmelse, idet ansvaret er betinget af, at producenten har begået en fejl. Det er således ikke som ved objektive ansvar tilstrækkeligt, at der foreligger en skade, der skyldes en defekt ved et produkt. Som det fremgår af beskrivelsen af ansvaret i de forskellige tilfældegrupper, synes der på nogle områder efter retspraksis at blive stillet så strenge krav ved culpabedømmelsen og bevisvurderingen, at det næppe er rimeligt at beskrive ansvaret som et culpaansvar i sædvanlig forstand, idet retstilstanden tenderer hen imod et objektive ansvar. Således tillægges individuelle undskyldende omstændigheder f.eks. som udgangspunkt ingen betydning, når der udøves et professionelt skøn.

2.2. Ansvar for mellemhandlere

Efter gældende ret er en mellemhandler, d.v.s. enhver, der som led i sin erhvervsvirksomhed videresælger, udlejer, eller på anden måde omsætter et produkt, som udgangspunkt ansvarlig efter en culpaparegel for produktskader. Mellemhandleren bliver herefter selvstændigt ansvarlig i de situationer, hvor han ved sin behandling af produktet har gjort dette farligt, eller hvis han ved en fejl ikke har opdaget en fare ved produktet. Da mellemhandlerens varekundskab ofte er begrænset, og da hans undersøgelsesmuligheder i de fleste tilfælde er små, vil det kun sjældent blive bedømt som en fejl, at han ikke har opdaget faren ved et produkt. Færdigvarekontrollen hører til producentens forpligtel-